

ТАЛАНТТЫҢ ТЕГІ – ТЕКТІДЕН

Жеткізгенова Әлия Түгелбай қызы

Yessenov University, Қазақ филологиясы
кафедрасының қауымдастырылған
профессоры (доцент), филология
ғылымдарының кандидаты

5-6 жас шамасындағы ер бала қоңырқай ғана жұпынылау тірлігі бар ауыл шетінде алдына оншақты қозы-лақты салып алып, арасында кесіртке қуалап, тышқан інін санап, одан жалықса қолына ши алып, құм бетіне қиялданып ердің, етіктің нобайын келтіріп, суретін шимайлап отыра қалады. Арасында қозылағына көз салып қойып, әшекейлеп ер жасап, зерлеп етік тіккен өзін елестетіп, қиялданып отырған балдырған таяқ тастам жерде өтіп бара жатқан ақсақалды байқап қалды. «Кәке, кәке!» деп соңынан жүгіре жөнелді. Өзіне қарай құлдырандай шауып келе жатқан кішкентай баланы көрген ақсақал ат басын тартып, тоқтай қалды. Үлкендерден көргенін жасап, «Ассалаумағалейкум!» деп аузын толтыра амандасып, қос қолын бірдей ұсынған кішкентай баланың «Кәке, мынау біздің ауыл. Жүріңіз, шай ішіп кетіңізші біздің үйден» деген өтінішіне риза пішінмен барлай қараған ақсақал өзінің асығыс кетіп бара жатқан жолаушы екендігін айтса да, бармасына қоймай жалынған баланың тілін қызықтап, көңілін қимаған ақсақал ат басын бұрып, нұсқаған үйге қарай жүрді. Алға түсіп алып, томпаңдап жүгіре жөнелген бала ауылдағы күнкөрісі төмен, кедейшілік қамытын киген үй екендігі сыртынан-ақ байқалып тұрған тым жадау, сұрқай үйге келіп тоқтады.

Жолаушы сыртта кідіріңкіреп қалып, бала ентелей басып үйге кіріп кетті. Шұрық тесік, қырық жамау үйдің ішінен сөйлеген дауыстың өзі еркін естіледі. «Апа, үйге қонақ алып келдім, шай берейікші» деген баланың сөзін аяғына дейін тыңдамастан: «Неңді берейін деп едің!? Осы қаңғырған жұрт не жейін деп келеді мына қуарған үйден!? Өтіп бара жатқан көлденең көк аттыны шайлап отыратын жағдайым жоқ» шаңқылдаған шайпау әйелдің даусы шықты.

Елпілдеп келген арыны басылып қалған бала есіктен басы салбырап кері шықты да, көзі жасаурап, жыламсырай, қонағынан қысылып, бүгежектеп жанына келді. Үйдегі дауысты естіп тұрған ақсақал жоқшылықтан титықтап, тілі ұзарған сорлы әйелдің шарасыз жағдайын түсініп те тұр. Ақсары жүзіне жылу үйірілген ақсақал баланың меселін қайтармайын деп «Балам, мен шөлдеп келе жатқан жоқпын. Маған ештеңе керек емес. Асығыс жолаушымын деп

әлгінде ғана өзіңе айттым ғой. Кел, одан да саған батамды берейін, қолыңды жай, не тілегің бар?» деді. Атаның еш ренжіместен мейірлене сөйлеген сөзіне жанары жарқ ете қалған балдырған «Зергер болғым келеді» деп қалды. Ақсары жүзіне жарасқан көкшілдеу жанары ерекше нұрын төге бата беріп, үлкен үміт сыйлап жолға түскен атаның соңынан қарап қалған баланың жүрегі жайланып, жүзі жайнап тұрды.

Бұл бала Бәйімбет Сарықасқасы атанған Рысай мергеннің ұрпағы - атақты зергер Соқырша болатын. Ал жолаушы – қазақтың батыры, қолбасшы, ағартушысы, ойшылы, сәулетшісі Бекет Ата Мырзағұлұлы еді. Сол жүздесуде Бекет ата берген бата қабыл болып, Соқырша өсе келе заманында «-Кімсің! «-Соқырша зергермін» атанады. Кішкентай баланың аңқылдап алдынан шығып, қонақжай пейіл танытқанына қатты риза болып, жоқшылық жанын жүдетсе де, жүрегі қатаймасын деп ықыластана берген аруақты атаның батасы дарып, Соқырша өсіп-өніп, үлкен әулетке айналады. Шындығында, Соқыршаға дейін атадан бір ұлмен ұрпақ жалғасып, қалт-құлт етіп, жалғыздың үні шығаршықпас болып келе жатқан еді. Тұқымда өзгеріс болып, Соқырша 10 балалы болады. Соқыршаның 6-шы баласы Әжібектен Нұрман-Таубай- Жоламан болып тін тартады.

ТЕКТІ АТАНЫҢ ТІЛЕГІ

Нұрман – атбегі, күмістеп ер шабатын зергер, құралайды көзден атқан мерген, темірден түйін түйген ұста. Еті тірі, пысық, кәсібімен еліне жаққан, күнделікті қоңырқай тірлігімен көштен қалмай келе жатқан Нұрман отызыншы жылдар шамасында Кеңес үкіметінің қырына ілінеді. Мінезі қызбалау, әділетсіздікке төзбейтін, орынды жерде бетке тіке айтатын өжеттігімен де белсенділерге жақпай жүреді.

Жармышта отырған Бәйімбет руының дөңгеленген орта шаруа тірлігі белсенділердің жамбасына батып, атқа қондырады. Талай шаңырақтың тоз-тозын шығарып, тағдырын талқандаған қара машинамен 2 солдат келіп, Нұрман мен сол ауылдың тағы бір жігітін байлап алып кетеді. Нұрманның туған ағасы Базарбай сол күні ауылда болмай шығады. Базарбай інісі Нұрмандай емес жуас, көп сөйлемейтін, адамның көңіліне қарап тұратын момын кісі екен.

Нұрман өзінің осы жолы үнсіз көніп, тағдырға мойынсұнып, айдалып кете берсе, болашағы бұлыңғыр екенін сезіп, ойлана бастайды. Машинадағылар жол бойында тігулі қосты көріп, сусын ішіп алуға тоқтайды. Сол жерде Нұрман да түзге отырамыз деп сылтауратып, қозы көгенделген жерден қазықты суырып алып, жеңіне жасырып, көлікке отырады. Жолда қасындағы екі

солдатқа қазықты қару етіп, ұрып, машинадан секіріп қашып кетеді. Содан дүрбелең басталады.

Базарбай ауылға келіп Нұрманды ұстап кетті деген соң, жанұшыра Фортқа жетіп, басшылық қызметте отырған жақын ағайынның үйіне келіп, мән-жайды айтады. Ағайын жігіт арқылы кеңсеге барып, жағдайдың әбден ушыққанын, енді үкіметтен кешірім жоғын білгеннен кейін, істің насырға шауып, бауырына тықыр таянғанын түсініп, аулына қайта шабады.

Бұл уақытта Нұрман ауылға жетіп, өзі мен Базарбайдың отбасын ала көшкен еді. Әрине, сусыз жолға шығудың мүмкін еместігін білетіндіктен, құдық жағалай қашады. Жер жағдайын жатқа білетін Базарбай да шамалап көшті қуып жетеді. Осы мезетте қарулы әскер ізге түсіп, көшті құдық басынан байқап қалады. Нұрман тез бой тасаламаса, тісін қайрап келе жатқан қызыл белсенділер атып, жайрата салуы кәдік еді.

Көштен бөлініп шаба жөнелген Нұрманның ізін ала тарсылдай атылған мылтықтың түтіні көміп кетеді. Азан-қазан болған бала-шағаның зарлы үні даланы жаңғырықтырады. Бір қапталдан қосылған Базарбай оқ атып жатқан әскерге қолын көтеріп «Атпандар, ол Нұрман емес! Жай малшы еді, қорқып қашып барады» деп жүгіреді. Құдай сақтап, көрер жарығы, татар дәмі таусылмаған Нұрманға оқ дарымай аман кетеді.

Сол жердегі қызыл белсенділер Базарбайдың отбасын өткізбей алып қалып, Нұрманның үйін бара жатқан бағытына жібереді. Бір жағынан Нұрманның аман-есен сытылып кетуіне белсенділер арасында өздеріне құда болып келетін жақыны да себеп болған секілді.

Нұрман отбасын тасадан күтіп алып, түркмен ағайындар еліне бет алды. Сырт бейнесімен сыр алдырмайын деп, қанын ішіне тарта сұрланып алған, жандүниесі алай-түлей. Ата-бабасының құтты қонысы болып, балалығы өткен, тайға отырған жасөспірім шағы өткен, ат жалын тартып мінген жігіт шағы өткен шұрайлы мекеніне оралары белгісіз бұлыңғыр күндердің қойнауына сүңгіп кете берді. Жан дегенде жалғыз бауыры Базарбайды отбасымен өзінен ажыратып алып қалған күйігі тағы бар. Бірінсіз бірі ас ішпейтін, еншісі бөлінбеген екі ағайынды жігіт ұзақ уақытқа бір-бірінен алыстап та көрмепті. Маңғыстаудың сай-саласын жатқа білетін зерек Базарбай ағасы қызылдарды ізінен адастырып, бір тұстан шыға келердей алаңдап, туғанын қимай, алқымына өксік тіреліп алды. Өзін кейде ағасының алдында баладай сезініп, шолжаңдап алатын күндердің келмеске кетеріне сене алмай, еркелігін көтеріп әкесіндей қамқорлайтын жанашырын іздеп, артына қарайлай, үміттен алға жүре берді.

Туған топырақтан ұзамай-ақ жанын сағыныш сыздатып, қара зіл ауыртпалық басты. Сол ауыртпалық өмірінің соңғы сәттеріне дейін жүрегінде мәңгілікке мекендеп қалды.

Сол кеткеннен қалың түркмен арасына сіңіп қалған Нұрманды кәсібі өлтірмей, алдына 20-30 жандық мал бітеді. Қолы ұсынақты, шебер, ер мінезді қазақ жігіті түркмендер арасында да сыйлы болады.

Бірде ауыл адамдары Нұрманның үйіне қаңғалақтап, тұрақ таппай жүрген бір балаңдау жетім жігітті «Осы жерде руласың бар, ағайының ғой» деп сілтеп жібереді. Өлгі бала Бәйімбет руынан екен. Нұрман кеңшілік танытып, жалғыз ұлы Таубайына аға болар деп жас жігітті қолына алып, паналатады. Оның қызығы алда екен.

Өлгі жігіт өнерден де құралақан емес, қарулы, көз тоқтатарлық келбеті бар келісті азамат боп ержетеді. Аңшылыққа ебі бар, Нұрманнан үйренген зергерлігі бар, қолынан іс келетін, серілігі де бар жігіт жөніне жүрмей бір түрікменнің қызына ғашық болып, алып қашады. Хабарды естіп, қызды алып кетуге қуғыншы болып келген түркменнің қарулы оншақты жігітінің түрлері өрт сөндіргендей ашулы, бас-көзге қарайтындай емес. Өзі қашып-пысып жүріп, әрең дегенде түркмен ағайындардан пана тауып, енді ес жидым дегенде, мына жігіттің әрекеті жығылғанға жұдырық жұмсақандай еді. Шегінерге жер жоқ, екі ғашық отыр «бізді өлім айырады» деп. Нұрман ауылдағы ақсақалдың алдына жүгінеді. Мән-жайға қанық түркмен ақсақал қыздан жөнін сұрап, өз еркімен келгенін біледі. Сол кездегі түркмен халқының бір сөзді мәрттігін әлі күнге қазақтар ұмытқан емес. Нұрманның беделін, көшелі кісілігін, еңбекқорлығын, тектілігін көріп отырған түркмен ақсақалдары ара түсіп, екі жасты қосып, батасын береді.

Сол түркмен аруынан тараған ұрпақ Қазақстанға оралды, бүгінде Алматы қаласында тұрады, балалары шетінен сегіз қырлы, бір сырлы, атбегі, мерген, аңшы, саятшы, бойларынан бар өнер табылатын мықтылар.

Нұрман өмірден өтерде өсиет етіп денесі Көнеүргеніште Шикәбір әулиеге қойдырады. Шекара бөлінген жылы Шоманай Қарақалпақстанға берілді де, мұсылман бауырлар деп көңіл жұбатқаны болмаса, аталарының денесінің туған жерден жырақта қалғаны ұрпақтарының арқасына аяздай қарып өтетін. Елде қалған ағасы Базарбай өмір бойы інісінің жолына қарап, тілегін тілеп, тосумен өтті. 1960-жылдарға дейін Жыңғылдыда отырып, кейін Бейнеуге көшті, мүмкін, інісі кеткен өлкеге бір табан жақындармын деген арманының бір ұшы жетелеген де болар. Іздеп барсам, қырсығым тиіп, інімді большевиктер

ұстап кетер деп үрейленіп, бір көруді арман етіп, сағыныштан жүрегі сыздай, іштей тынып, шерлене өтті дүниеден.

ТЕКТИНІҢ ТУЫН ТІКТЕГЕН ТАУБАЙ

1927 жылы дүниеге келген Таубай табиғатынан алғыр, сәби шағынан тағдыры талқыға түскен отбасының үміті болып талпына, талаптана өскен пысықтығымен, зеректігімен ауызға ілініп, 13-14 жасынан-ақ есепші болып қызметке ерте араласады. 1943 жылы соғысқа аттанып, 4 жыл жүріп, сапарды Халхингол майданында кеңестік жауынгерлер құрамында болған мыңдаған қазақ сарбаздарының бірі болып аяқтап, аман-есен елге оралады. Көзі ашық сауатты жас жігіт білімін шыңдап, Ташкентте партия мектебінде оқып, Шоманайда аудандық комсомол комитетінің 1 хатшысы, загот кеңсе басшысы, Хожелі ауданының «Әмудария» совхозының ауылдық кеңес төрағасы, директор орынбасары, «Кәтеп» совхозының директоры, «Прогресс» мал шаруашылығы кешенінің бас директоры болады.

Осы тұста Таубайдың «Прогресс» мал шаруашылығы кешенін құрудағы қажырлы еңбегін атап өтпеуге болмайды. Кезінде Одаққа танымал атақты 2 үлкен кешеннің бірі болған, әлеуеті күшті, қарамағындағыларға қамқорлығы мықты шаруашылық еді. Қызметкерлерін баспанаға дейін қамтамасыз етіп, лайықты еңбек жағдайларын жасап отырған бірден-бір жұмыс орны ретінде кезінде Өзбекстанның тұңғыш президенті Ислам Каримовтің де осы кешен жұмысына ризашылық танытып, арнайы атап өткендігі айтылады. Кешен жұмысын Одақ деңгейінде даңқын асырып, сауатты, жүйелі басқарған қазақ Таубай Нұрманұлының тынымсыз тірлігінің жемісі екендігі әлі күнге дейін сол шаруашылық шапағатын көрген жандар аузында айтылып жүр.

Бар саналы өмірін шаруашылық саласына арнап, құрметтілер көшінде жүрген Таубайдың есімі мен өнегелі өмір жолы өз заманында басшылық қана емес, қарапайым орта үшін де асыл азамат ретінде жақын таныс болып қалды.

Өзбекстан КПОК-нің бюро мүшесі, Қарақалпақ облыстық партия комитетінің бірінші хатшысы болған атақты «Жезкиік» әнінің авторы Кәкімбек Салықов Таубайдың еңбекқорлығын, ұйымдастырушылық қабілетін құрмет тұтып, екі-үш мәрте жылы жүздесіп, үйіне келіп дәм де татқан екен.

Жоламан ағайдың есінде кешен жұмысының сапасын жақсарту үшін күні-түні аянбай еңбек етіп, үйге шаршап-шалдыға жетіп, аздап көз шырымын алып, әлденіп жіберіп шаруашылыққа қайта жөнелетін еңбекқор әке бейнесі қалыпты.

Әкесі кейде қолы қалт еткенде ілулі тұрған қоңыр домбыраның құлағын бұрап, күйін келтіре мұнды үнмен Қайыптың әнін салатын. Үнінде тілмен

айтып жеткізу мүмкін емес, ауыр мұңға малынып, тұмшаланып алған сартап сағыныш сезілетін. Кеңес үкіметінің тепкісімен 3 жасында елден кеткен сәби жадында шыр етіп өмірге келгенде бауырына алған туған жердің көрінісі мүмкін қалды, мүмкін қалмады. Бірақ, ата-баба жұрты болған Жармыш топырағына деген сағымданған сағынышты сезінетін бейкүнә періште шақтың жөргегінің иісімен жеткен бір құдірет бар секілді.

Туған жердің сағынышын жусан иіскеп жеңілдеткен Бейбарыс бабасындай күйіне күңіренетін Таубайдың жүрегіне отбасы, балалары тыныштық сыйлап, жұбаныш әкелетін.

Әкесі Нұрманның Маңғыстау топырағын басып, туған ағасы Базарбайды бір көруді аңсап, ішқұса күйде өмірден өткені есінен шықпай, жүрегін жиі ауыртатын. Заман тынышталған соң балаларын аман-есен ел қарасына іліктіруді армандайтын.

Есіне баяғы әкесін елден қуған чекисттің Қарақалпақстанға іздеп келіп, тізесін бүгіп, басын иіп, кешірім сұраған оқиғасы түсті.

Бір күні күн батар кезде үйге біреу амандасып кіріп келеді. Келген қонақты танып қалған Нұрман сәлемін алмай, жақтырмай теріс қарайды. «Нүреке, әлі кешпедің бе? Заманның жамандығын көзің көрді. Амалсыз болдым, мүмкін әлсіздігім де шығар. Ең бастысы, сен аман аман кеттің ғой. Баяғы құдық басында сені таныдым да, оқ дарымасын деп көздемей айдалаға ата бердім мылтықты. Базарбай ағаң бізді шатастырып, сені аман алып қалу үшін «Ол Нұрман емес, малшы ғой, атпаңдар!» деп өтірік айтқанын да біліп, жанымдағылар танып қалмасын деп, Базарбайды мақұлдап қоя салдым да, жанымдағы қарулы топтың назарын сенің бастап келе жатқан көшіңе бұрып жібердім. Әйтпесе, қарулы солдаттар үшін сенің соңыңнан қуып жетіп, атып салу түк емес болатын. Сенің қаныңды жүктейтіндей мен де өле алмай жүрген жоқпын. Ата-баба аруағынан, қанның киесінен қорқамын. Мен де адаммын, жүрегім бар. Сенің сол кезде аман-есен осы елге өтіп кеткеніңнен де, қазіргі тыныс-тіршілігіңнен де хабарлымын. Ізіңе түспей, іздеушілердің бағытын ауыстырдым. Менің жүрегімнің жұбаныш тауып, күнәмді жеңілтетер тұсы – сенің аман жүргенің» деп таусыла ақтарылған қонағын жанына ерте, шапанын желбегей жамылып тысқа беттеді.

«Сенің сатқындығың бүтін ұрпағымның өмір сүру салтын бұзды, басқа арнаға әкетті, ағамды бір көруге зармын, елден жырақ, жат жердің нанын жеп, суын іштім. Ұрпағым жат топырақта өсіп жатыр, қанша тырыссам да тілімдегі бұру, салтымдағы салқындық сезілуде. Шүкір, бұл елде де қадірсіз болған

жоқпын, бірақ бүкіл ғұмырым туған елдің түтінін аңсаумен өтіп барады. Жалғыз ұлым Таубайымнан тараған немерелерім үшін алаңдаймын. Көшімді бұзып, көпшіліктен айырған сені кешіру оңай емес. Сен де аз қиындық көрмепсің. Құдайдан күшті емеспіз ғой. Алла төреші» деп одан әрі созбақтай берудің жөні жоғын ұқтырып, мәмілелі әңгімеге бұрып, біраз жеңілдеген соң үйге кіріп, келініне «Қарағым, шайыңды дайындап, қазаныңды асарсың» деді бейбіт үнмен.

Нұрманның алдынан өтіп, кешірім сұрап, қонағасын жеп, қонып аттанған мейман иығынан ауыр жүк түскендей жеңілденіп жолға шықты...

ТЕКТІ АТАДАН ТҮЛЕГЕН - ҒАЛЫМ-ҰСТАЗ ЖОЛАМАН ТАУБАЙҰЛЫ

Ата арманын, әке үмітін ұштаған Жоламан Таубайұлы 1989 жылы Т.Г.Шевченко атындағы Нөкіс мемлекеттік университетін бітіріп, қолына дипломын алғаннан кейін ұстаздықпен ұласқан ұлы сапар жолына түседі.

1989-1991 жылдары Хожелі педагогикалық училищесінде оқытушы, 1991-1996 жылдары Әжінияз атындағы Нөкіс педагогикалық институтының «Қазақ тілі мен әдебиеті» кафедрасында оқытушы, 1997-1999 жылдары Ш.Есенов атындағы Ақтау мемлекеттік университетінің «Қазақ тілі мен әдебиеті» кафедрасында аға оқытушы, кафедра меңгерушісі, 1999-2007 жылдары Алматы «Қайнар» университетінің Ақтау филиалындағы «Қазақ тілі мен әдебиеті» кафедрасында доцент, кафедра меңгерушісі, 2007-2008 жылдары Маңғыстау «Болашақ» институтының доценті қызметтерін атқарды, 2008 жылдан осы уақытқа дейін Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университетінің «Қазақ филологиясы» кафедрасында доцент, профессор болып қызмет етеді.

Ж.Т.Қобланов ұзақ жылғы ұстаздық ұлағатын ғылыми мектепке жалғаған ғалым. 1992-1994 жылдар аралығында әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік Ұлттық университеттің аспирантурасында ізденуші болып тіркеліп, 1994 жылы «Қазақ-қарақалпақ драматургиясындағы фольклорлық негіздер» тақырыбында кандидаттық диссертациясын қорғады (ғылыми жетекшілері профессор С.Ордалиев пен профессор Т.Кәкішев). Ж.Т.Қобланов – тынбай еңбектенуінің және ғылыми потенциалының жоғарылығы арқасында қазақ әдебиеттануына айтулы үлес қосып келе жатқан ғалымдардың бірі. Осы бағыттағы көп жылғы зерттеулерінің қорытындысы ретінде 2012 жылы «Қазақ-қарақалпақ драматургиясының кейбір мәселелері», 2015 жылы «Фольклор – источник вдохновения», 2016 жылы «Жемчужина народного наследия», 2022 жылы

«Ұлттық драматургиядағы фольклорлық негіздер» атты ғылыми монографияларын жарыққа шығарды. Сонымен қатар 200-дан аса ғылыми мақалалары халықаралық, республикалық басылымдарда, 9 мақаласы халықаралық жоғары импактфакторлы журналдарда (Thomson Reuters және Scopus) жарияланды. «SCI-ARTICLE.RU» және «Проблемы современной науки и образования» т.б. халықаралық ғылыми журналдарының редколлегия мүшесі, Ақтау қалалық «Қазақ тілі» қоғамының басқарма мүшесі.

Ж.Т.Қобланов – ғылыми еңбектермен қатар қазақ тілінде тұңғыш жазылған бірнеше оқу құралдары мен оқулықтардың да авторы. Атап айтқанда, 2001 жылы «Фолиант» баспасынан «Шығыс әдебиетінің тарихы», 2004 жылы «Қазақ университеті» баспасынан «Шетел әдебиеті тарихы» оқулықтары, 2008 жылы ҚР БЖҒ министрлігі ұсынысымен кәсіптік біім беретін колледждерге «Кәсіптік білім» сериясында «Фолиант» баспасынан жарық көрген «Шетел әдебиеті тарихы» оқулығы, 2010 жылы республикалық оқу-әдістемелік Кеңестің шешімімен шыққан «Шетел әдебиеті тарихы» оқу құралы, 2011 жылы ҚР БЖҒ министрлігі жоғары оқу орындарының «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығына негізгі оқулық ретінде бекітіп, «Дәуір» баспасынан жариялаған «Шетел әдебиеті тарихы» оқулығы, 2012 жылы республикалық оқу-әдістемелік Кеңестің шешімімен шыққан «Шетел әдебиеті тарихы» оқу құралы, 2012 жылы ҚР БЖҒ министрлігі ұсынысымен «Кәсіптік білім» сериясында «Фолиант» баспасынан жарық көрген «Шетел әдебиеті тарихы» оқулығы (2-басылым), «Түркі халықтары әдебиетінің тарихы» оқу құралы (РОӘК), 2013 жылы «Антикалық әдебиет» (РОӘК) және «Ежелгі дәуір әдебиеті», «Шетел әдебиеті тарихы» пәндерінен дайындаған электронды оқулықтары мен «Әдебиеттану ғылымындағы мектептер», «Абайтану» курстарына арналған оқу-әдістемелік нұсқаулықтары, 2015 жылы «Шығыс әдебиетінің тарихы» (РОӘК), «Антика әдебиеті» (2-басылым), «Шетел әдебиетінің тарихы» (ҚРҒЖБМ) (3-басылымы) 3 томдық оқулықтары, 2015 жылы «NUR-PRESS» баспасынан жарық көрген «Антикалық әдебиет» (3-басылым), «Шығыс әдебиетінің тарихы» (2-басылым) оқу құралдары, 2020 жылы «Лантар-Трэйд» баспасынан шыққан «Шетел әдебиетінің тарихы» (ҚРҒЖБМ) (4-басылымы) 3 томдық оқулықтары да Ж.Т.Қоблановтың тәуелсіз еліміздің ертеңгі болашағы болған жас мамандарға білім берудегі тынымсыз еңбегінің нәтижесі екендігі сөзсіз.

Ж.Т.Қобланов 2014 жылғы «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» мемлекеттік грантының иегері. 2016 жылы оқулықтар мен оқу құралдарын жазудағы көп жылғы еңбегі үшін ҚР ЖОО Қауымдастығының «Ахмет

Байтұрсынов атындағы қола медалімен», «Қазақстан Республикасы Прокуратурасына 25 жыл» медалімен, 2019 жылы ҚР ЖОО Қауымдастығының «Ахмет Байтұрсынов атындағы алтын медалімен», Маңғыстау облысы әкімдігінің «Жыл ғалымы» атағымен, Ш.Есенов атындағы КМТИУ, КТИУ ректорының Алғыс хаттарымен марапатталған.

Тағы бір ерекше айтып өтетін ғалым еңбегінің бір қырына тоқталсақ, 1938 жылы халық жауы атанып, саяси қуғын-сүргін құрбаны болып кеткен, қарақалпақ әдебиетінің көрнекті өкілі, ақын, жазушы, драматург, ағартушы-педагог, қоғам қайраткері Сейфулғабит Мажитовтің ақтаңдақ жылдар архивінде ескерусіз қалған еңбегі туралы да алғашқылардың бірі болып қалам тартып, сөз қозғап, ғылыми айналымға түсірген Жоламан Таубайұлы екендігін көпшілік біле бермейді. Қарақалпақ әліпбиін оқытудың әдістемесін жасап, қарақалпақ тілінде тіл білімі саласы бойынша фонетика, лексика, морфология, синтаксистік талдаудың теориясын жазған ғалым-лингвист, Қоңырат аймақтық ағарту бөлімінің басшысы, мектеп ашу, қысқа мерзімді мұғалімдер курсы ашу ісінде белсенді қызмет жасаған, «Алипбе» («Букварь»), «Оқыу кітаб» («Книга для чтения»), «Егеделер сауаты» - «Грамота для взрослых» (1925) атты алғашқы оқу құралдарын дайындауға қатысқан тұлғаның осынша ұлан-ғайыр еңбегі ұзақ жылдар жабулы күйінде жатты. Бір күні қаламынан «Сүйін мен Сара», «Құлмұрат», «Он тоғыз», «Бағдагүл» атты роман, пьесалар туған қаламгер мұрасын саралап мақала жазған Жоламан Таубайұлына алыстан хат келеді.

«САЛАМ АЛЛЕЙКУМ, ЖОЛАМАН ТАУБАЕВИЧ!!! СПАСИБО огромное вам за статью о моём прадеде СЕЙФУЛГАБИТЕ МАЖИТОВЕ. К СОЖАЛЕНИЮ часто в суете городской жизни мы забываем о своих корнях. Когда мои дети спросили: «Мама, а почему ты всегда говоришь, что, ты гордишься своими предками?...они были великими людьми...расскажи нам о них!!!» Мне ничего не оставалось как поискать в интернете информацию и я прочитала вашу статью детям.

СПАСИБО ВАМ БОЛЬШОЕ!

Ыстық ықылас пен ризашылық сезімге толы хат иесі – Сейфулғабит Мажитовтің шөбересі Галия Мажитова екен.

Ортамызда жүрген кейбір жандардың тұлғаға лайық еңбектері қарапайымдылықтарымен бүркемеленіп тұратыны бар.

Жоламан Таубайұлы табан ақы, маңдай термен жеткен ерен еңбегі мен үздік жетістіктерін ел алдына шығып жарнамалай бермейтін, қарапайымдылық шекпенін шешпеген, кісілігі биік ғалым-ұстаз.

«Алтын кездік қын түбінде жатпайды» дегендей, тұлғасы қалыптасып, бейнесі бекемделіп, адал еңбекпен табысқа жеткен Жоламан Таубайұлының ұжым, ағайын-туыс ортасында әркез мерейі үстем, еңсесі биік.

Бүгінде алпыстың асқарына шығып отырған Жоламан Таубайұлы мен отанасы Рахила екеуінен өрбіген 3 ұл, 2 қыз отау құрып, әрқайсысы шаңырақтарын шаттыққа толтырып, немере-жиен қызықтатып отыр.

Ұрпақтарының алдында ұлттық құндылықтың жібін үзбей жөн сілтеп, айтар сөзінен, жүрер жолынан жаңылмай ақсақалдық кезеңге аяндаған Жоламан Таубайұлы қадірлі отағасы, сыйлы азамат, бақытты әке, абзал ата биігінде.

